

SARPSBORG KOMMUNE
Postboks 237
1702 SARPSBORG

Saksbehandler, innvalgstelefon
Anette Strømme, 22003654

Tilbakemelding på egenkontrollrapport for avløpssektoren for rapporteringsåret 2025 - Sarpsborg kommune

Sarpsborg kommune har avvik fra forurensningsregelverket da det ikke er tatt tilstrekkelig antall prøver for fosfor, organisk stoff og tungmetaller ved Alvim avløpsrensseanlegg i rapporteringsåret 2025.

Vi ser at mengdene i overløp, både på avløpsnettet og ved Alvim avløpsrensseanlegg, har økt sammenlignet med forrige rapporteringsår. Videre må rapporteringen for overløpsmengder på avløpsnettet kvalitetssikres bedre til neste år.

Vi tar egenkontrollrapportene og årsrapportene for rapporteringsåret 2025 til etterretning.

Kommunen skal betale et gebyr på 10 600 kroner for vårt arbeid med egenkontrollrapportene. Miljødirektoratet vil ettersende faktura.

Rapporterings skjema for 2026 vil være tilgjengelig for utfylling via Altinn fra februar 2027.

Vi viser til egenkontrollrapportene og årsrapportene for Sarpsborg kommune sitt avløpsnett, samt Alvim avløpsrensseanlegg og slambehandlingsanlegg.

Sarpsborg kommune fikk 04.11.2025 ny tillatelse etter forurensningsloven til utslipp av kommunalt avløpsvann fra del av Fredrikstad-Sarpsborg tettbebyggelse. Da tillatelsen ble gitt sent i rapporteringsåret 2025, er det tillatelsen gitt 20.09.1995 som er lagt til grunn for gjennomgang av egenkontrollrapport og årsrapport i denne tilbakemeldingen.

Avløpsnettet til Alvim avløpsrensseanlegg

Dere har for 2025 rapportert at det er 58 407 innbyggere og 2 284 fritidsboliger tilknyttet dette avløpsnettet. Dere kommenterer at antall rapporterte innbyggere til avløpsnettet i kommunen inkluderer de som føres til Isefoss avløpsrensseanlegg og at disse utgjør 863 innbyggere. Til sammenligning rapporterte dere om 57 232 innbyggere tilknyttet avløpsnettet i Sarpsborg

kommune i 2024. I skjemaet for årsrapportering oppgir dere at 160 nye abonnenter er tilknyttet avløpsnettet i 2025. Noen av disse var allerede tilknyttet, men betalte ikke VA-gebyr.

Dere har rapportert at det er 107 installerte nødoverløp og 173 regnvannsoverløp på avløpsnettet tilknyttet Alvim avløpsrenseanlegg.

Dere har i årsrapport beregnet et samlet utslipp på 322 873 m³ urensset avløpsvann og 484 kg fosfor som følge av overløp på avløpsnettet i Sarpsborg kommune i 2025. Dette inkluderer avløpsnettet som føres til Isefoss avløpsrenseanlegg. Til sammenligning rapporterte dere at 239 740 m³ urensset avløpsvann gikk i overløp i 2024, og 178 685 m³ i 2023. Vi ser alvorlig på at mengden overløp har en økende trend de siste årene, og forutsetter at kommunen iverksetter tiltak på avløpsnettet for å få ned mengdene urensset avløpsvann i overløp. Vi registrerer imidlertid at kommunen kommenterer at mengden nedbør i 2025 var høy, med 58 døgn med nedbør over 10 mm.

Rapporterte overløpsmengder i årsrapport stemmer ikke med rapporterte overløpsmengder i Altinn, der vi summerer vi opp at 342 873,2 m³ urensset avløpsvann og 506,6 kg fosfor har gått i overløp fra avløpsnettet i 2025. Rapporteringen må kvalitetssikres bedre til neste år for å forhindre at slike uoverensstemmelser skjer.

I forbindelse med nedleggelsen av Isefoss avløpsrenseanlegg med overføring til Alvim avløpsrenseanlegg, bygger kommunen ny pumpestasjon og nye avløpsledninger. I tillegg skal en pumpestasjon oppgraderes. Den nye Brusemyr pumpestasjon vil settes i drift i 2026. Dere rapporterer at kommunen i 2025 har skiftet ut 5 800 meter med gammelt AF-ledningsnett og lagt 4 769 meter med nye spillvannsledninger.

Sarpsborg kommune har i den nye tillatelsens punkt 3.1.5. krav til virkningsgrad for avløpsnettet. Utslipp på grunn av feil på avløpsnettet, stans i pumpestasjoner og liknende skal ikke redusere virkningsgraden i avløpsnettet med mer enn 5 % fram til 31.12.2030 og deretter maksimalt 3 % over året. Det er videre i tillatelsens punkt 3.1.4 satt krav til at innen 31.12.2035 skal den samlede mengden utslipp via driftsoverløp over året ikke være over 2 %. Dere estimerer at virkningsgraden på avløpsnettet var 96,5 % i rapporteringsåret 2025. Videre estimerer dere at 0,019 % av de totale tilførte vannmengder har blitt sluppet ut via driftsoverløp, som skyldes overbelastning av avløpssystemet i nedbørsperioder.

I årets rapporteringsskjema har Statsforvalteren inkludert spørsmål om beregnet/estimert virkningsgrad og vannmengde sluppet ut via driftsoverløp. Det finnes per i dag ingen standard metode for å beregne virkningsgrad. Vi bruker derfor årets rapportering til å samle inn data for å få bedre oversikt over omfanget av overløpsutslipp og lekkasjer, samt vurdere om kommunene kan beregne virkningsgrad på en nyttig måte. Kravet til andel driftsoverløp skal bidra til å redusere bruk av overløp og stimulere til oppgradering av ledningsnett. I første omgang brukes også rapporteringen til å kartlegge hvor stor del av overløpene som er driftsoverløp i regionen. Siden dette er en innledende kartlegging, vil det ikke bli gitt avvik for eventuelle brudd på kravene i årets tilbakemelding. Det kan imidlertid bli aktuelt med strengere oppfølging i neste års rapportering.

Alvim avløpsrenseanlegg

Alvim avløpsrenseanlegg hadde midlertidig tillatelse til driftsstans i 80 døgn fra og med 22. september til og med 10. desember 2025, i forbindelse med ombygging av anlegget med sekundærrensning og nitrogenfjerning. Egenkontrollrapporteringen for anlegget når det gjelder

vannmengder og rensegrader inkluderer ikke driftsstansen, da dette rapporteres i rapport etter endt utslippsperiode, omtalt lenger nede i brevet.

Det er for 2025 rapportert at Alvim avløpsrenseanlegg har mottatt og behandlet 6 087 502 m³ avløpsvann og at 313 652 m³ har gått i overløp ved avløpsrenseanlegget. Avløpsvannet i overløp utgjør 4,9 % av alt vann inn til avløpsrenseanlegget. Dette er en økning fra rapporteringsåret 2024, da andelen avløpsvann i overløp ved avløpsrenseanlegget utgjorde 4,2 %.

Dimensjonerende kapasitet for Alvim avløpsrenseanlegg er oppgitt til å være 60 000 pe (BOF₅). Dere har rapportert at tilført mengde organisk stoff i maksuke i 2025, frem til Alvim-stoppen, var 59 976 pe (BOF₅). Dette samsvarer godt med vår utregning av maksukebelastningen for BOF₅ når vi ser på enkeltprøve med størst tilførsel av BOF₅ (23.01.2025), som gir 59 696 pe (BOF₅).

Sarpsborg kommune har tatt 23 inn- og utløpsprøver ved Alvim avløpsrenseanlegg. Dette er et avvik fra forurensingsforskriften § 14-11, der kravet er at avløpsrenseanlegg større enn eller lik 10 000 pe skal ta 24 prøver per år. Dere har også tatt for få prøver av tungmetaller, da dere har tatt fem prøver i 2025. Dette er avvik fra forurensingsforskriften kapittel 11 vedlegg 2, som sier at avløpsanlegg større enn eller lik 20 000 pe skal analysere seks inn- og utløpsprøver for tungmetaller per år.

Alvim avløpsrenseanlegg overholdt rensekravet for fosfor på 90 % i 2025. Beregnet renseeffekt for fosfor var 95,25 % som årlig middelvei.

Det er gitt utsatt frist til 31.12.2026 for overholdelse av sekundærrensekravet, i forbindelse med frist for ferdigstilling av nye Alvim avløpsrenseanlegg. Vi registrerer at dere overholder minstekravet for renseeffekt for KOF_{CR} men ikke BOF₅ i rapporteringsåret.

Alvim slambehandling

Anleggets kapasitet er 2 458 tonn TS per år. Totalt 1 844,8 tonn TS (48 100,5 tonn våtvekt) avløpsslam ble behandlet i slambehandlingsanlegget i 2025. Alvim slambehandling mottok 13,95 tonn TS fra Isefoss avløpsrenseanlegg, og 40,32 tonn TS fra septikanlegg i kommunen i tillegg til eget avløpsslam fra Alvim avløpsrenseanlegg.

1 305 tonn TS ble disponert til jordbruksarealer og 637 tonn TS ble lagt på eget lager. Videre gikk 396 tonn TS til masstepan grunnet utnyttelse av biogass og 501 tonn TS til masstepan ved faking. Totalt ble det disponert 2 202 tonn TS avløpsslam.

Dere rapporterer om at 947 tonn TS avløpsslam ligger under grenseverdien for tungmetaller for disponering av slam på jordbruks- og grøntareal (kvalitetsklasse 0, I eller II).

Resipientovervåking

Sarpsborg kommune kommenterer at resipientovervåking startet september 2024 og pågår fortsatt. Overvåkingen utføres av Norconsult på vegne av kommunen. Rapporten forventes ferdig i 2027, og vil da bli oversendt Statsforvalteren. Data fra resipientovervåkingen vil lastes opp i Vannmiljø når rapporten foreligger i 2027.

Dere viser også til prøvetakinger av resipienten i forbindelse med Alvim-stoppen i 2025. Rapport etter endt utslippsperiode for urensset avløpsvann høsten 2025, er vedlagt egenkontrollrapporten. Dere tar også jevnlig analyser av vannet i Glomma som er råvann til vannverket på Baterød.

Sarpsborg kommune har krav i den nye tillatelsen gitt 04.11.2025 (tillatelsesnr. 2025.0633.T) punkt 8.3 om å overvåke hvordan utslipp fra virksomheten påvirker vannforekomster og dokumentere om utslippene medfører forringelse eller at miljømål ikke nås. Overvåkingsprogrammet skal følge anbefalinger gitt i gjeldende versjon av veilederen *Klassifisering av miljøtilstand i vann* (02:2018). Vurdering av resultatene fra resipientundersøkelser etter vannforskriften skal sendes Statsforvalteren innen 1. mars året etter at undersøkelsen er gjennomført, som en del av årsrapporteringen, jf. punkt 8.4. Alle overvåkingsdata skal registreres i databasen Vannmiljø.

Kommunen har også krav i tillatelsens punkt 8.2 om å overvåke mulige miljøeffekter av utslipp fra vesentlige overløp fra avløpsnettet til berørte vannforekomster i henhold til et overvåkingsprogram. Overvåkingen skal gjennomføres med et intervall på 3 år og samordnes så langt det er mulig med overvåkingen etter vannforskriften. Kommunen må ut fra en miljørisikovurdering selv vurdere hva som er «overløp med en utslippsstørrelse av miljømessig betydning», og om det er behov for ytterligere prøvepunkter for å dokumentere kravene i tillatelsens punkt 8.2 og 8.3. Resultater fra overvåkingen etter forurensningsforskriften skal drøftes og presenteres for forurensningsmyndighetene som en del av påfølgende kalenderårs årsrapportering jf. punkt 8.4.

Vi påpeker også at det er kommunens ansvar å sørge for at dokumentasjon iht. punkt 8.4 sendes inn innen 1. mars, og at overvåkingsdata blir lastet opp i Vannmiljø. Vi understreker at dersom rapport med vurdering av resultater fra resipientovervåkingen ikke sendes inn innen 1. mars ved neste års rapportering, vil det gis avvik på dette.

Rapport etter endt utslippsperiode ved driftsstans Alvim avløpsrenseanlegg

Sarpsborg kommune fikk 03.06.2024 midlertidig tillatelse (tillatelsesnr. 2024.0439.T) til utslipp av urensset avløpsvann ved ombygging av Alvim avløpsrenseanlegg. Tillatelsen gjaldt utslipp i forbindelse med driftsstans i 80 døgn, fra og med 22. september til og med 10. desember 2025. I ombyggingsperioden ble urensset avløpsvann ført direkte til Glomma. Utvidet Alvim avløpsrenseanlegg med blant annet biologisk rensetrinn, skal stå klart innen 31.12.2026.

Sarpsborg kommune har sendt inn rapport etter endt utslippsperiode med beskrivelse av utslippsmengder og gjennomføring av ombyggingen ved full stans, i tråd med den midlertidige tillatelsens punkt 12.1. Samlet utslippsmengde ble målt til 2 309 553 m³ urensset avløpsvann. Utslippsmengder per døgn var i snitt 0,62 tonn Tot-N, 0,083 tonn Tot-P, 5,6 tonn KOF, 2,1 tonn BOF₅ og 3,5 tonn SS. Dette utgjør om lag 49,6 tonn Tot-N, 6,64 tonn Tot-P, 448 tonn KOF, 168 tonn BOF₅ og 280 tonn SS for hele utslippsperioden. Det ble samlet opp 24,7 tonn kloakksøppel og 173,18 tonn sand fra sandfang, som ble levert til godkjent mottak.

Oppsummering av status for utslippets påvirkning på ytre miljø gjøres når miljøoppfølgingen av Glomma er avsluttet, i sluttrapport som vil sendes Statsforvalteren innen 01.05.2027, iht. tillatelsen punkt 12.2.

Konklusjon

Sarpsborg kommune har avvik fra forurensingsregelverket da det ikke er tatt tilstrekkelig antall prøver for fosfor, organisk stoff og tungmetaller ved Alvim avløpsrenseanlegg i rapporteringsåret.

Vi ser at mengdene i overløp, både på avløpsnett og ved Alvim avløpsrenseanlegg, har økt sammenlignet med forrige rapporteringsår. Videre må rapporteringen for overløpsmengder på avløpsnettet kvalitetssikres bedre til neste år.

Utover de ovennevnte kommentarene tar vi egenkontrollrapportene og årsrapportene for 2025 til etterretning.

For oppdatert informasjon om rapporteringskrav og metode viser vi til veileder for egenkontrollrapporteringen for avløp, som er tilgjengelig på:

<https://www.miljodirektoratet.no/skjema/avlop-rapportering/>

Veileder for egenkontrollrapportering for bioavfall og slam er tilgjengelig på:

<https://www.miljodirektoratet.no/skjema/bioavfall-slam-rapportering/>

Rapporteringsskjema for 2026 vil være tilgjengelig for utfylling via Altinn fra februar 2027. Vi minner om at årsrapportering til Statsforvalteren skal legges som vedlegg i Altinn. Skjema for årsrapportering heter «Avløp – årlig rapportering» og finnes i vårt skjemabibliotek:

[Skjema og tjenester | Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus](#)

Egenrapportens data om årlige utslipp for avløpsrenseanlegg vil bli lagt ut på nettstedet Norske Utslipp i juni 2026. Se <https://www.norskeutslipp.no/no/Avlopsanlegg/?SectorID=100>

Gebyr for saksbehandlingen

Vi gjør oppmerksom på at det vil bli krevd gebyr for saksbehandling av egenkontrollrapportene, med hjemmel i forurensningsforskriften § 39-5 *Gebyr for arbeid med egenkontrollrapporter*, som ble tatt inn i forskriften i 2023. Gebyret er på 5 300 kroner per egenkontrollrapport. For Sarpsborg kommune er det i dette brevet gitt en samlet tilbakemelding på innsendte egenkontrollrapporter. Dere må betale 5 300 kroner i gebyr for vår samlet saksbehandling av egenkontrollrapportene for avløpsnett og avløpsrenseanlegg, og 5 300 kroner for vår saksbehandling av egenkontrollrapport for slambehandlingsanlegg. Samlet gebyr vil derfor utgjøre 10 600 kroner.

Miljødirektoratet ettersender faktura.

Med hilsen

Mabel Katrine Seland Trovum
fagleder
Klima- og miljøvernavdelingen

Anette Strømme
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

ALVIM RENSEANLEGG

Postboks 237

1702

SARPSBORG